

ITÄ-SUOMEN HOVIOIKEUS

Kuopio 29.6.2012
Nro 48

Oikeusministeriölle

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 3.5.2012 OM 16/41/2011

Asia: Lausunto työryhmän mietinnöstä "Sananvapausrikokset, vainoaminen ja viestintärauhan rikkominen" (Oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja, 24/2012)

Viitekirjeessä pyydettyinä lausuntona hovioikeus esittää seuraavaa.

Hovioikeus hyväksyy esityksen tavoitteet ja pitää ehdotuksia tavoitteiden kannalta pääasiassa onnistuneina. Hovioikeus kiinnittää kuitenkin huomiota seuraaviin seikkoihin.

Työryhmä on ehdottanut, että vapauteen kohdistuvia rikoksia koskevaa rikoslain 25 lukua täydennetään uudella vainoamista koskevalla rangaistussäännöksellä. Vainoamiseen syyllistyisi se, joka toistuvasti uhkaa, seuraa, tarkkailee, ottaa yhteyttä tai muuten näihin rinnastettavalla tavalla vainoaa toista siten, että se on omiaan aiheuttamaan pelkoa tai ahdistusta. Vainoamisesta voitaisiin tuomita sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Vainoaminen olisi asianomistajarikos, mutta myös syyttäjällä olisi syyteoikeus, jos vainoamisen tekemiseen on käytetty hengenvaarallista välinettä tai jos erittäin tärkeä yleinen etu vaatii syytteen nostamista.

Työryhmä on ehdotetun uuden vainoamista koskevan rikoslain 25 luvun 7 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa lausunut, että jos vainoamisen toteuttavassa menettelyssä on samalla toteutettu muun rikoksen edellytykset, menettelyä arvioidaan yleisten lainkonkurrensia koskevien periaatteiden nojalla. Jos vainoaja syyllistyy erityisen vakavaan laittomaan uhkaukseen esimerkiksi ampu-aseella uhaten, on perusteltua tuomita erikseen laittomasta uhkauksesta, kun taas toisen tyyppisissä laittomissa uhkauksissa saattaa olla riittävää tuomita henkilö vainoamisesta. Lähestymiskiellon rikkomisesta on syytä yleensä tuomita erikseen, sillä tuo rikos kohdistuu myös oikeudenhoitoon. Myös esimerkiksi salakatselusta voi olla perusteltua tuomita erikseen. Jos vainoamista on toteutettu häiriösoitoin tai -viestein, on yleensä tarpeen tuomita vain vainoamisesta.

Postiosoite:
PL 1158
70101 Kuopio

Osoite:
Minna Canthin katu 64 A

Puhelinvaihe: 029 56 41400
Telekopiot: 029 56 41500
Sähköposti: ita-suomi.ho_hallinto@oikeus.fi

Hovioikeus toteaa, että ehdotettu vainoamista koskeva rangaistussäännös sisältää työryhmän toteamin tavoin osittain päällekkäisyyksiä joidenkin muiden rikoslain rangaistussäännösten kanssa. Työryhmän laatimia perusteluja vainoamista koskevan rangaistussäännöksen soveltamisen osalta ei voida kuitenkaan pitää riittävinä. Hovioikeus pitää tarpeellisena, että lain jatkovalmistelussa pohditaan tarkemmin niitä käytännön lainsoveltamiseen liittyviä ongelmia, joita tulee tilanteissa, joissa vainoamisen tunnusmerkistön toteuttavassa menettelyssä samalla on toteutettu myös jonkun muun rikoksen tunnusmerkistö. Hovioikeus katsoo, että säädettävänä olevaa lakia on selkiytettävä sen osalta, miten vainoamista koskevaa rangaistussäännöstä on käytännössä sovellettava suhteessa muihin rikoslain rangaistussäännöksiin.

Muilta osin hovioikeudella ei ole lausuttavaa mietinnöstä.

Lausunto on valmisteltu osastokäsittelyssä ja käsitelty johtoryhmässä, joka antaa lausunnon äänestyksen jälkeen.

Johtoryhmästä hovioikeudenlaamanni Esko Randelin olisi lisännyt lausuntoon toiseksi viimeiseksi kappaleeksi:

Hovioikeus ehdottaa pohdittavaksi, voisiko vainoamista koskevasta rangaistussäännöksestä tehdä ns. kaatopaikkakypäälän, jossa vainoamisesta tuomittaisiin "jollei teosta muualla säädetä rangaistusta" eli siten, että ensisijaisesti tuomittaisiin niistä rikoksista, joiden tunnusmerkistön menettely täyttää ja vasta tämän jälkeen vainoamisesta. Hovioikeus katsoo, että mikäli vainoamista koskeva rangaistussäännös toteutetaan työryhmän ehdottamalla tavalla siten, että usean rikoksen tunnusmerkistön täyttävästä menettelystä tuomitaan rangaistus yhden rubriikin alla, se muuttaa vallitsevaa rikosoikeudellista ajattelua.

Presidentti

Olavi Snellman

Notaari

Henna Huhturi